

Jelikož vrátila dne 5. března 1924 jenom 45.500 Krak., kteráž částka se tehdy rovnala dle nenapadeného zjištění prvního soudu 22 Kč 30 h, dluží ještě 9.354 Kč 06 h a musila býti odsouzena ku zaplacení této částky se 6% úroky z prodlení ode dne reklamace, jak žalující strana sama v reklamaci požadovala, a jak ustanovují také čl. 42 mez. ú. a § 1334 obč. zák.

Čís. 6120.

Je-li pohledávka, postoupivší knihovní přednost, bezúčinnou proti věřiteli, jenž jest v pořadí mezi ustupující a postupující pohledávkou a jenž k postupu přednosti nedal souhlasu, jest i postup přednosti vůči onomu věřiteli bezúčinným a nemá místa námitka důvěry ve veřejnou knihu.

(Rozh. ze dne 15. června 1926, Rv I 277/26.)

V řízení o rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost Karla B-a podal erár odpor proti příkázání pohledávky firmy H. Byv poukázán na pořad práva, domáhal se proti Františku B-ovi a firmě H. nálezu: 1. Knihovní zápis práva zástavního pro pohledávku žalovaného Františka B-a 31.000 Kč s 5% úroky a 6% úroky z prodlení, podle dlužního úpisu ze dne 22. června 1923 na nemovitostech, zapsaných ve vložce čís. 960 pod pol. čís. 8 jest proti eráru, pro něhož jest v téže vložce pod pol. čís. 9 zaznamenáno právo zástavní pro pohledávku 136.854 Kč 01 h s přísl. bezúčinným a neplatným s výhradou a se zachováním práva přednosti pohledávky firmy H. 20.000 Kč s přísl. v téže vložce pod položkou čís. 11 před pohledávkou Františka B-a 31.000 Kč s přísl. v téže vložce vloženého; 2. knihovní zápis práva zástavního pro pohledávku firmy H. 20.000 Kč pod položkou 10 ve vložce čís. 960 pozemkové knihy vloženého a přednost této pohledávky před pohledávkou Františka B-a v odstavci I. zmíněnou, pod položkou 11 na téže nemovitosti vložená, jsou proti eráru bezúčinné a neplatné, žalovaná firma jest povinna trpěti, by pohledávka eráru 136.854 Kč 01 h s přísl. na téže nemovitosti pod pol. 8. zaznamenaná, byla z nejvyššího podání, docíleného za tuto vydraženou nemovitost uspokojena bez ohledu na zástavní právo a přednost vložené pro pohledávku firmy H. Odůvodňoval žalobu takto: Karel B. snažil se před hrozícím mu úpadkem alespoň část svého majetku před vymáhajícími věřiteli uchrániti tím, poněvadž podstatnou část jeho jmění tvořil dům č. p. 387 — že v dohodě se svým bratrem, žalovaným Františkem B-em, zřídil pro jeho pohledávku 31.000 Kč právo zástavní na domě tom na základě dlužního úpisu, jež mu vydal na pohledávku předstíranou. O tomto fraudulosním jednání obou bratří žalovaná firma H. věděla a jsouc si toho vědoma, vymohla si právo přednostní před pohledávkou žalovaného Františka B-a 31.000 Kč pro své pohledávání z úvěru Karlu B-ovi poskytnutého do výše 20.000 Kč následující pořadí přímo za pohledáváním eráru 136.854 Kč 01 hal. Tímto jednáním žalovaných bylo poškozeno ostatní věřitelstvo, mezi nimi i erár, který proto,

že poskytnuto bylo Karlem B-ou oběma věřitelům zajištění, z nejvyššího podání za prodaný dům vyšel na prázdno, nedosáhnuv z ostatního jmění Karla B-a úhrady. Procesní soud první stolice žalobě ad 1. vyhověl, ad 2. jí zamítl. Odvolací soud žalobcovu odvolání vyhověl potud, že uznal právem: Zápis práva pro pohledávku Františka B-a, žalovaného, podle dlužního úpisu ze dne 22. června 1923 na nemovitostech zapsaných ve vložce čís. 960 pod položkou C 8 vloženého jest proti eráru, pro nějž jest v téže vložce pod pol. C 9 zaznamenáno právo zástavní pro pohledávku 136.854 Kč 01 h s přísl., bezúčinným a neplatným. Přednost pohledávky firmy H. 20.000 Kč s 8% úroky pod položkou C 10 ve vložce čís. 960 pozemkové knihy, vložené před pohledávkou Františka B-a ml. v odstavci I. zmíněnou pod položkou 11. na téže nemovitosti vložená jest proti eráru bezúčinnou a neplatnou a žalovaná firma jest povinna trpěti, by pohledávka eráru 136.854 Kč 01 h s přísl. na téže nemovitosti pod pol. 8 zaznamenaná, byla z nejvyššího podání docíleného za tuto vydraženou nemovitost uspokojena bez ohledu na přednost vloženou pro pohledávku firmy H., tedy trpěti, by částka 20.000 Kč jí usnesením rozpočtním z 12. února 1925 přikázána na zaplacení jejího pohledávání 20.000 Kč, byla přikázána eráru na částečnou úhradu jeho pohledávání knihovního 136.854 Kč 01 h, žalovaný František B. jest povinen trpěti, by 1.464 Kč 01 h jemu usnesením rozpočtním z 12. února 1925 na jeho pohledávání 31.000 Kč přikázaných bylo přikázáno eráru na částečnou úhradu jeho pohledávání knihovního 136.854 Kč 01 h, jinak žalobu zamítl. V otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Poněvadž nebylo podáno odvolání do rozsudku, pokud žalobě vyhovuje, totiž pokud uznal zápis práva zástavního pro pohledávku Františka B-a 31.000 Kč bezúčinným a neplatným proti eráru, pro který je na téže nemovitosti za touto pohledávkou vtěleno právo zástavní pro pohledávku 136.854 Kč 01 h s přísl., jest rozsudek v tomto směru právoplatným. Z tohoto právoplatného výroku pak nutno vycházeti při úvaze další. Pohledávka firmy H. 20.000 Kč nebyla vtělena přímo za pohledávkou Františka B-a 31.000 Kč, nýbrž mezi oběma těmito pohledávkami, tedy před pohledávkou firmy H. zaznamenáno jest pohledávání eráru 136.854 Kč 01 h. Dle §u 47 cis. nařízení ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák., byl-li vyměřen pořad práv, která nejdou přímo za sebou, a nepřivolili-li, kdo mají práva mezi oběma, získá právo předstupující práva ustupujícího podle jeho rozsahu a povahy. Na základě tohoto zákonného ustanovení a v důsledku zásady, že nikdo nemůže druhému postoupiti více práv, než má (§ 442 obč. zák.), nutno usuzovati, že postoupení přednosti před pohledávkou Františka B-a, oproti eráru bezúčinnou a neplatnou, nemůže míti toho významu, že postupem tímto pohledávka firmy H. nabyla na místě před pohledávkou eráru povahy jiné, než měla ustupující bezúčinná a neplatná pohledávka, že tímto postupem stal se peníz 20.000 Kč firmě H. postoupený z neplatné pohledávky platným. Že by byl erár vzhledem ku své pohledávce mezi oběma oněmi pohledávkami vážnoucí k postupu přednosti přivolil, nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno. Z těchto úvah nutno odvozovati, že onen postup přednosti oproti eráru vzhledem

k jeho pohledávce zaznamenané mezi oběma pořad měnicími pohledávkami jest právě tak bezúčinným a neplatným, jako pohledávka Františka B-a, před kterou postup byl poskytnut, poněvadž předstupující právo získati může pořadí ustupujícího práva toliko podle jeho rozsahu a povahy. Nemůže tu ani důvodně namítána býti důvěra v knihy veřejné, neboť tomu vadí knihovní zápis pohledávky eráru před pohledávkou předstupující a zákonné ustanovení §u 45 a 47 cís. nařízení čís. 69/16, a proto pohledávka firmy H., předstupující před pohledávku eráru na místo ustupující pohledávky Františka B-a, nemohla bez výslovného svolení eráru nabýti nejen jiného rozsahu, nýbrž ani jiné povahy, než měla ona ustupující bezúčinná a neplatná pohledávka Františka B-a a poskytnutí postupu přednosti této pohledávce firmy H. nemohlo míti ten význam, že na místo bezúčinné a neplatné pohledávky, která ve svém rozsahu pro pořadí pohledávky eráru byla bezvýznamnou, nastoupila by pravá pohledávka s právem na uspokojení před pohledávkou eráru. Nerozhoduje tu, zda firma H. na vtělení úvěru měla nárok a zda jednala bezelstně, neboť nejde o otázku pravosti a platnosti její pohledávky, nýbrž jen o otázku, jaký význam má poskytnutí přednosti této pohledávce před pohledávkou Františka B-a, když ona ustupující pohledávka jest bezúčinnou a neplatnou vůči pohledávce eráru mezi oběma těmito pohledávkami vážnoucí. Soud odvolací shledal proto důvodnou žalobu, i pokud šlo o poskytnutí přednosti pohledávce firmy H. před pohledávkou Františka B-a, a důsledkem toho uznal, že přednost tato jest proti eráru bezúčinnou a neplatnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání firmy H.

D ů v o d y:

Dovolání bylo firmou H. podáno do rozsudku odvolacího soudu potud, pokud jím nebyla vyhrazena a zachována též knihovní přednost pro zástavní právo této žalované firmy za pohledávku 20.000 Kč s přísl., nýbrž prohlášena byla vůči eráru za bezúčinnou a bylo vysloveno, že tato žalovaná firma musí trpěti, by pohledávka eráru 136.854 Kč 01 h s přísl. byla uspokojena bez ohledu na postoupenou přednost její pohledávky, a důsledkem toho, pokud byla tato žalovaná firma uznána povinnou k zaplacení útrat. Konečný návrh, by rozsudek odvolacího soudu byl změněn obnovením rozsudku prvního soudu v těchto směrech, opírá dovolání svými vývody o důvod nesprávného posouzení právního (čís. 4 §u 503 c. ř. s.). Dovolatelka poukazuje k tomu, že její pohledávka jest dle výsledku průvodního řízení neodporovatelná, protože poctivá; že pohledávka Františka B-a v době postupu přednosti trvala formálně i věcně jako nepopřená; že erár teprve za ní si dal zaznamenati své právo zástavní; a že žalovaná jednala při postupu přednosti v důvěře ve veřejnou knihu. Miní dále, že nelze říci, že František B. vůbec od počátku neměl práva zajistiti si svou pohledávku, nýbrž že toto zajištění jen proti eráru nyní (ex nunc) pozbývá účinnosti knihovního zápisu, ale proti všem ostatním věřitelům trvá jako platné a v době jeho knihovního zapsání mělo i proti eráru platnost, zvláště když bylo zji-

štěno, že pohledávka Františka B-a 31.000 Kč skutečně byla po právu a ani pohledávka žalované firmy, na jejíž vklad měla nárok, není odporovatelnou, takže tato postupem přednosti vstoupila na místo oné. Než dovolání nelze přiznati úspěchu. Odvolací soud zcela správně rozeznává mezi bezúčinností pohledávky firmy H. a vkladem této pohledávky vůči eráru na jedné straně a mezi bezúčinností přednosti, poskytnuté pohledávkou Františka B-a této pohledávce a vkladu této přednosti na straně druhé. Odvolací soud, sdíleje názor prvního soudu, nevyslovil ovšem bezúčinnost pohledávky žalované firmy a vkladu jejího v pozemkové knize, ale, přihlížející k ustanovení §u 47 třetí dílčí novely a vycházející z předpisu §u 442 obč. zák., že nikdo nemůže postoupiti více práv, než má sám, hájí názor, že postupem přednosti nemohla pohledávka firmy H. nabýti jiné povahy, než měla pohledávka přednost postupující, prohlášená za bezúčinnou vůči eráru, jehož knihovně zaznamenaná pohledávka byla mezi těmito oběma pohledávkami a jenž k postupu přednosti nedal souhlasu, tudíž ze svého pořadí neustoupil, takže, je-li pohledávka, přednost postoupivší, bezúčinnou, jest i postoupení přednosti vůči pohledávce eráru bezúčinným, a nemá místa námitka důvěry ve veřejnou knihu. Správnost tohoto náhledu nutno sdíleti. Jen tehdy, když věřitel v pořadí mezi ustupující a postupující pohledávkou dal souhlas k postupu pořadí, totiž sám ze svého pořadí ustoupil, dostane se postupujícímu právu pořadí ustupujícího práva bez omezení, jinak však jen v rozsahu a dle jeho povahy (§ 46 a 47 třetí dílčí novely). Bylo-li tedy zástavní právo pro pohledávku Františka B-a právoplatně již prohlášeno bezúčinným, není tím sice vyslovena naprosto jeho neplatnost, ale přece s relativním účinkem odstraněna jeho působnost vůči právu odporujícího věřitele již od původu. Rozhodnutím o odpůřčím nároku zjednává se totiž, ovšem jen v mezích zájmu odpůřčího věřitele, takový stav, jaký by byl nastal, kdyby se odporovatelné právní jednání nebylo stalo, jinými slovy, jakoby pohledávka odpůřčího věřitele neměla před sebou hypoteku odpůřčího protivníka, nebo jakoby nastoupila do jejího pořadí. Neboť odpůřčí nárok jako nárok ze zvláštního zákona sahá svým vznikem do doby, kdy nastaly předpoklady odporovatelnosti. Pokud tedy prohlášením bezúčinnosti zástavního práva Františka B-a, jež své pořadí postoupilo pohledávce žalované firmy, jak nesporno, bez souhlasu eráru jako věřitele, jsoucího v pořadí mezi nimi, byly prokázány okolnosti, pro které hned od původu nemohlo vůči pohledávce žalujícího eráru právně působiti, nemohl ani postup jeho knihovního pořadí míti vůči témuž odporujícímu věřiteli právního účinku, poněvadž postupující pohledávka nemůže v tom případě míti jiné povahy, než jaké jest pohledávka, jejíhož pořadí nabyla, nemá-li soudně uznaný odpůřčí nárok býti co do svých právních a praktických důsledků opět zmařen. To vysvětluje již z ustanovení §u 50 třetí dílčí novely, že jen pozdější změny ve jsoucnosti a rozsahu ustupujícího práva nemají vlivu na pořadí postupujícího práva, a v tom případě působí arci změna pořadí absolutně, i když věřitel v mezitímním pořadí nedal k postupu souhlasu. Kde však již od základu nastává neplatnost neb i jen relativní bezúčinnost právního jednání, nepůsobí ani postup jeho pořadí vůbec neb relativně (viz

o tom zprávu justiční komise panské sněmovny dle čís. 78 příloh ke stenografickým protokolům XXI. sez. z r. 1912 k §u 76 vlád. předl., § 102 usnesení panské sněmovny). Důvěra ve veřejnou knihu chrání při nabytí pořadí knihovního jeho postupem toliko v mezích §u 50 třetí dílčí novely, nejde-li o případ, že pořadí bylo postoupeno současnému nebo bezprostředně následujícímu knihovnímu věřiteli, nebo že věřitel v mezitímním pořadí přistoupil k postupu pořadí. Jest tedy bez významu, zda také pohledávka žalované firmy, pro niž bylo za takovýchto okolností získáno pořadí, jest odporovatelnou či platnou a účinnou vůči každému a i proti žalujícímu eráru, a správně poznamenal odvolací soud, že žalující strana by ani neměla na tom zájmu, by sporem také tuto pohledávku nebo její zástavní právo dala prohlásiti vůči sobě bezúčinným. Není též závažným pro spor, zda pohledávka Františka B-a sama jest správnou a platnou, byl-li vklad zástavního práva pro ni prohlášen vůči eráru bezúčinným, a nemá významu, poukazuje-li dovolatelka k tomu, že v té době, kdy pohledávka Františka B-a byla zajištěna, neměl erár ještě svou pohledávku v knize zaznamenánu. Rozhodným je, že v době postupu přednosti pohledávky Františka B-a byla již zástavně zaznamenána pohledávka eráru v pořadu mezi oběma právy, postupujícího a ustupujícího věřitele, že erár k postupu nepřistoupil a že knihovní právo postupujícího věřitele již vzniklo za okolností, jež je činí proti pohledávce eráru odporovatelným a pro něž bylo také bezúčinným prohlášeno.

Čís. 6121.

Připojil-li někdo jiný než trasant k vydané směnce doložku domicilu bez souhlasu trasanta, jest trasant zavázán jen tak, jako kdyby domicilu na směnce nebylo.

Právo propůjčené mlčky příjemci odevzdáním v podstatných částech nevyplněného, jen podpisy opatřeného blanketu, k dodatečnému vyplnění na směnkou, nezahrnuje v sobě také oprávnění opatřiti směnkou domicilem. Pokud nelze souhlas v tomto směru spatřovati v chování se trasanta.

(Rozh. ze dne 15. června 1926, Rv I 678/26.)

Směnečný platební příkaz proti vydateli byl k námitkám procesním soudem první stolice zrušen. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, opřenému jen o dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. nelze přiznati oprávnění. Dovatelka vytýká napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci jednak proto, že pokládá vydatelku Terézii L-ovou, pokud se týče její pozůstalost za oprávněnu k námitce, že dodatečné připojení domicilu na směnce se stalo protiprávně, jednak,